

Brief:

Spildevandsselskabernes klimatilpasning

Nøgletal om spildevandsselskabernes idriftsatte klimatilpasningsprojekter, 2021-2024

For at forebygge og afbøde afledte skader fra mere og kraftigere regn i Danmark har spildevandsselskaberne i årene 2021-2024 idriftsat 93 klimatilpasningsprojekter.¹

- *De samlede anslåede årlige omkostninger til projekter idriftsat siden 2021 voksede fra 14 mio. kr. i 2022 til 53 mio. kr. i 2025. Årlige omkostninger består af drifts- og renteomkostninger samt afskrivninger på idriftsatte klimatilpasningsanlæg.*
- *Spildevandsselskaberne har investeret omkring 1,6 mia. kr. i klimatilpasningsprojekter, der er idriftsat i perioden 2021-2024.*
- *Spildevandsselskabernes investeringer i idriftsatte klimatilpasningsprojekter faldt til under en tredjedel fra 2023 til 2024. Faldet skyldtes især, at der i 2023 blev idriftsat enkelte meget investeringstunge projekter, mens det ikke i samme omfang var tilfældet i 2024.*
- *Idriftsatte projekter, der kan håndtere op til hhv. 5 og 100 års regnhændelser, er langt de mest udbredte, målt i anlægsinvesteringer.*
- *88 pct. af anlægsinvesteringerne forbundet med de idriftsatte projekter er foretaget i København og omegn samt i Aarhus.*

I det følgende redegøres for spildevandsselskabernes klimatilpasningsindsats, der er idriftsat i 2021-2024 på grundlag af indberettede oplysningerne fra spildevandsselskaberne. Baggrunden for opgørelsen af klimatilpasningsindsatsen er beskrevet i Boks 1 sidst i notatet. Alle beløb er opgjort i 2022-priser.²

¹ Klimatilpasningsprojekter er 1) projekter, der har som hovedformål at forhøje serviceniveauet i forhold til håndtering af tag- og overfladevand eller reducere skadesomkostningerne i et område, som skyldes oversvømmelse fra regnvandskloakker eller kloakker med en blanding af regn- og spildevand og 2) projekter, hvor et område nykloakeres til et højere serviceniveau for håndtering af tag- og overfladevand end en 5-års regnhændelse i et separatkloakeret område eller en 10-års regnhændelse i et fælleskloakeret område.

² Der er anvendt de samme prisindeks i fastprisberegningen som anvendes til priskorrektion af indtægtsrammerne.

Klimatilpasningsprojekterne indebærer årlige omkostninger på 53 mio.kr. i 2024

De samlede anslåede årlige omkostninger forbundet med klimatilpasningsprojekter er vokset fra 14 mio. kr. i 2022 til 53 mio. kr. i 2025, jf. **Figur 1**. I 2025 er der særligt sket en stigning i de årlige renteomkostninger fra 5 mio. kr. i 2024 til 11 mio. kr. i 2025.

Figur 1: De anslåede årlige omkostninger forbundet med klimatilpasningsprojekter idriftsat i 2021 og frem

Omkostninger fordelt efter type, mio. kr., 2022-priser

Anm.: Anlægsomkostninger (afskrivninger) opgøres ved at dele anlægsinvesteringen i 2022-priser med den forventede levetid på projektet, som selskaberne har indberettet. De årlige drifts- og renteomkostninger stammer fra selskabernes indberetninger. Drifts- og renteomkostningerne kan over tid variere fra de oplyste omkostninger på indberetningstidspunktet. Det er til opgørelsen af figuren lagt til grund, at omkostningerne til projekterne starter i året efter idriftsættelsen, hvilket blandt andet skyldes, at projekterne i nogle tilfælde først idriftsættes ved udgangen af idriftsættelsesåret.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

I 2025 udgør afskrivninger på anlægsinvesteringerne 52 pct. af omkostningerne, svarende til 28 mio. kr., mens driftsomkostninger og renteomkostninger udgør hhv. 28 pct. (15 mio. kr.) og 20 pct. (11 mio. kr.). Omkostningerne til klimatilpasning dækkes helt overvejende af vandforbrugerne gennem vandtaksterne, der kan stige som følge af tillæg til selskabernes økonomiske rammer.

I forbindelse med at der foretages nye investeringer, og der sættes flere klimatilpasningsprojekter i drift, vil selskabernes årlige omkostninger vokse. Opgørelsen indeholder ikke omkostninger til spildevandsselskabernes klimatilpasning, der er idriftsat inden 2021.

Klimatilpasningsprojekterne medfører årlige omkostninger relateret til den løbende drift, og projekterne indebærer også renteomkostninger, hvis selskaberne har optaget lån til finansieringen. Disse omkostninger kommer ud over de årlige afskrivninger på investeringerne, der opgøres som anlægsinvesteringen fordelt over aktivets forventede levetid og afspejler den løbende brug af klimatilpasningsanlægget gennem dets levetid. Selskabernes årlige

omkostninger udgøres således af anlægsomkostninger (afskrivninger) samt drifts- og renteomkostninger.³

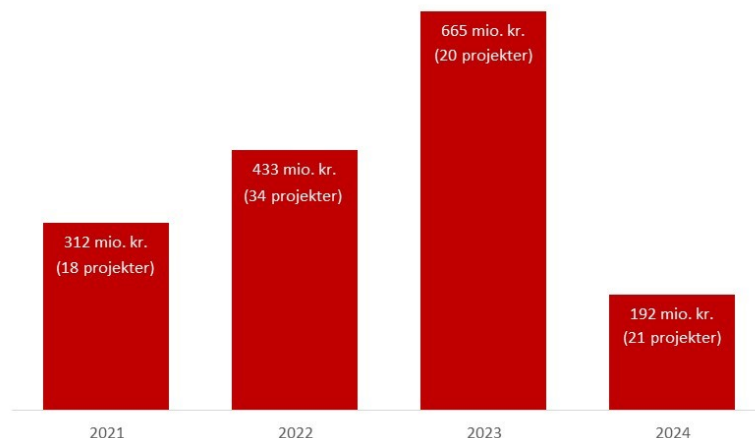
Projekter idriftsat i 2021-2024 indebar anlægsinvesteringer på omkring 1,6 mia. kr.

Spildevandsselskaberne har i 2021-2024 idriftsat 93 klimatilpasningsprojekter til omkring 1,6 mia. kr. Klimatilpasningsprojekter omfatter fx etablering af skybrudsledninger og -bassiner, nedsækning af arealer og adskillelse af regn- og spildevand i kloaknettet (separatkloakering).

Fra 2021 til 2023 steg anlægsinvesteringer til idriftsatte projekter, hvorefter de aftog i 2024, jf. **Figur 2**.⁴ Der er imidlertid ikke sket et fald i antallet af idriftsatte projekter fra 2023 til 2024. Det markante fald i de idriftsatte anlægsinvesteringer i 2024 skyldes, at der i 2023 blev idriftsat enkelte meget investeringstunge projekter, mens der ikke i samme omfang blev idriftsat investeringstunge projekter i 2024. Dermed er faldet ikke nødvendigvis udtryk for et fald i den underliggende klimatilpasningsaktivitet af projekter, som først sættes i drift i de kommende år.

Figur 2: Anlægsinvesteringer i klimatilpasning

Samlede anlægsinvesteringer i mio. kr. og antal projekter, 2022-priser

Anm.: Selskaberne har indberettet oplysninger om idriftsatte projekter. Selskaberne har selv afgrænset, hvad der betegnes som et projekt. Projekterne kan indeholde anlægsinvesteringer foretaget i flere år frem til idriftsættelsen.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af oplysninger om idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

De gennemsnitlige anlægsinvesteringer pr. projekt i 2021-2024 har gennemsnitligt været 17 mio. kr. og spænder mellem 9 mio. kr. i 2024 og 33 mio. kr. i 2023. Til sammenligning med investeringsaktiviteten i 2024 var spildevandsselskabernes økonomiske rammer samlet ca. 10,1 mia. kr. i 2024.⁵

³ Renteomkostninger er opgjort som gennemsnitlige renteomkostninger og eventuelle øvrige finansielle omkostninger pr. år fordelt ligeligt gennem anlæggets levetid.

⁴ Der er i 2021 og 2022 ét idriftsat projekt i hvert år, som ikke har indeholdt anlægsinvesteringer. I 2023 er der to idriftsatte projekter, som ikke har indeholdt anlægsinvesteringer.

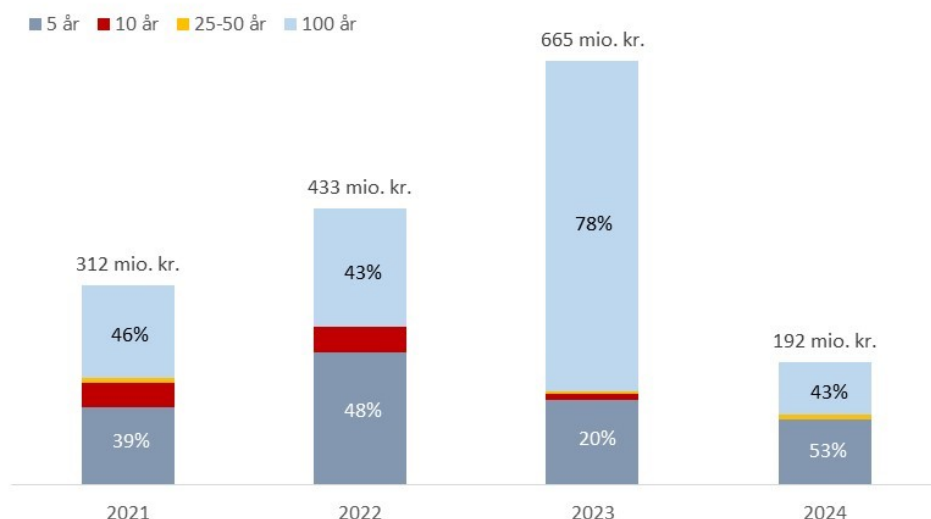
⁵ Vandselskaberne er naturlige monopoler, hvor forbrugerne ikke kan vælge et andet vandselskab. Derfor er selskaberne underlagt økonomisk regulering. Reguleringen er baseret på økonomiske rammer. De økonomiske rammer er et loft over de større drikkevands- og spildevandsselskabers indtægter. De økonomiske rammer justeres blandt andet med tillæg til nye opgaver, pristalskorrektion, der tager højde for udvikling i prisniveau, samt effektiviseringskrav, der har til formål at efterligne et konkurrencepres med henblik på at understøtte en effektiv vandsektor.

Klimatilpasningsprojekterne skal oftest håndtere regnhændelser, der forventes hvert 5. eller hvert 100. år

Klimatilpasningsprojekternes *serviceniveau* er et udtryk for, hvor voldsom en regnhændelse de kan håndtere. Hvis serviceniveauet fx er 100 år, kan projektet håndtere en regnhændelse, der forventet set finder sted én gang i løbet af en 100-årig periode. I alle fire år er 5- og 100-års serviceniveauer de mest udbredte målt som andel af anlægsinvesteringer.

I 2024 var 43 pct. af anlægsinvesteringerne i projekter med et serviceniveau på 100 år, mens 53 pct. var i projekter med et serviceniveau på 5 år. De resterende 4 pct. var i projekter med serviceniveau på 50 år, jf. **Figur 3**. Det er en ændring fra 2023, hvor projekter med serviceniveau på 100 år udgjorde 78 pct. af anlægsinvesteringerne i de idriftsatte klimatilpasningsprojekter. Fordelingen i 2023 skyldtes, at der blev sat enkelte projekter i drift i København med høje anlægsinvesteringer og et serviceniveau på 100 år.

Figur 3. Anlægsinvesteringer fordelt på serviceniveau 2021-2024
Anlægsinvesteringer fordelt på serviceniveau målt i år, 2022-priser

Anm.: Serviceniveau angiver den forventede hyppighed målt i år for en oversvømmelse efter klimatilpasningsindsatsen er idriftsat.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

Priserne på klimatilpasningsprojekter med forskellige serviceniveauer kan ikke umiddelbart sammenlignes. Det skyldes, at projekterne ofte er forskellige i omfang og indhold. Projekter med serviceniveau på 5 år har fx oftere til formål at adskille regn- og spildevand i kloakledningerne (separatkloakering). Disse projekter kan dække store geografiske områder, hvilket ofte vil være forbundet med forholdsvis store anlægsinvesteringer. Til sammenligning omfatter projekter med et serviceniveau på 100 år ofte etablering af fx forsinkellesveje og bassiner, som ikke nødvendigvis har samme geografiske omfang, og derfor ikke nødvendigvis er forbundet med lige så høje anlægsinvesteringer per projekt.

I perioden 2021-2024 havde et gennemsnitligt projekt med et serviceniveau på 5 år en anlægsinvestering på 27 mio. kr., mens et gennemsnitligt projekt med et serviceniveau på 100 år havde en anlægsinvestering på 19 mio. kr.

Klimatilpasningen foregår i høj grad i de store byer

Klimatilpasningen foregår primært i København og omegn samt i Aarhus Kommune, hvor 67 ud af 93 projekter er idriftsat i 2021-2024.⁶ Disse 67 projekter har højere anlægsinvesteringer i gennemsnit og har en samlet anlægsinvestering på 1,4 mia. kr. af de samlede anlægsinvesteringer i 2021-2024 på omkring 1,6 mia. kr., svarende til 88 pct. Til sammenligning bor ca. 30 pct. af befolkningen i disse geografiske områder (pr. 1. januar 2024).

Kommunerne medfinansierer anlægsinvesteringer til klimatilpasningsprojekter for 5 mio. kr. i 2024

Af de 21 projekter, som blev sat i drift i 2024, indeholder 6 projekter medfinansiering af anlægsinvesteringer fra kommuner. I alle 6 projekter kom medfinansieringen fra selskabernes ejerkommuner. De 6 projekters samlede anlægsinvesteringer var 23 mio. kr., hvoraf 18 mio. kr. blev finansieret af spildevandsselskaberne og 5 mio. kr. blev finansieret af kommunerne.

Ud over anlægsinvesteringerne medfører de fire medfinansieringsprojekter årlige drifts- og renteomkostninger m.v. på ca. 0,9 mio. kr. fra og med 2025. Heraf betaler spildevandsselskaberne ca. 0,6 mio. kr. og kommunen 0,3 mio. kr.

Boks 1: Politisk aftale fra 2020 ændrede reglerne for spildevandsselskabernes klimatilpasning

Der blev i maj 2020 indgået politisk aftale om spildevandsselskabers klimatilpasning.⁷ De nye regler indebærer blandt andet, at klimatilpasningsprojekter skal være omkostningseffektive og under visse betingelser tilpasset til et samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt niveau.⁸ Det har til formål at bidrage til, at forbrugerne beskyttes mod unødigt høje vandpriser. Reglerne trådte i kraft i januar 2021.

Sammen med de ændrede regler trådte en overgangsordning for klimatilpasningsprojekter i kraft. Den indebærer, at spildevandsselskaberne indtil 1. januar 2027 kan gennemføre klimatilpasningsprojekter efter de tidligere regler⁹, hvis de lever op til nogle betingelser og har anmeldt projektet til Vandsektortilsynet den 15. april 2021. For projekter som gennemføres på overgangsordningen er der ikke krav om samfundsøkonomisk hensigtsmæssighed og omkostningseffektivitet.

Det følger også af den politiske aftale, at Vandsektortilsynet årligt skal opgøre nøgletal, som gør det muligt at belyse spildevandsselskabernes klimatilpasningsindsats, herunder blandt andet eventuelle risici for overinvesteringer eller barrierer for en hensigtsmæssig klimatilpasning. Vandsektortilsynet har i årene 2022-2025 indhentet oplysninger fra spildevandsselskaberne om de klimatilpasningsprojekter, selskaberne har sat i drift året inden.

Oplysningerne omhandler de klimatilpasningsprojekter, som spildevandsselskaberne helt eller delvist har finansieret, uagtet om dette har givet direkte anledning til en forhøjelse af selskabets indtægtsramme eller ej. Oplysningerne vedrører økonomiske forhold samt en række øvrige oplysninger, herunder fx om projekternes specifikke formål, deres forventede levetid samt geografiske placering.

⁶ København og omegn er afgrænset til de spildevandsselskaber som er hjemmehørende i følgende kommuner: København, Frederiksberg, Dragør, Tårnby, Albertslund, Ballerup, Brøndby, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Lyngby-Taarbæk, Rødovre samt Vallensbæk. Afgrænsningen er baseret på Danmarks Statistiks geografiske inddeling af Danmarks regioner, landsdele og kommuner (NUTS_V1_2007).

⁷ Aftalepartierne er Socialdemokratiet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance. Aftalen ligger her: [Aftale om spildevandsselskabers klimatilpasning \(kfst.dk\)](#).

⁸ Jf. BEK nr. 1408 af 05/12/2024 (Omkostningsbekendtgørelsen) § 3, stk. 3 og 4. Tidligere BEK nr. 2275 af 29. december 2020.

⁹ Jf. BEK nr. 159 af 26. februar 2016: "Bekendtgørelse om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand.